

Puolustusvaliokunta

## **Hallituksen esitys HE xx/2022 vp – laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta**

Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön pikaisella tarkistamisella mahdollistetaan Puolustusvoimien aseiden ja patruunoiden käyttäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Pääesikunta puoltaa lain tarkistamista, koska se tehostaa ja yhdenmukaistaa reservin koulutusta.

Uuden lakiesityksen tavoitteena on lisäksi selkeyttää ja helpottaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailla antamaa koulutusta. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kansainvälisen yhteistoiminnan laajentaminen palvelee Puolustusvoimien tiivistyvää puolustusyhteistyötä. Ensimmäisessä vaiheessa vuonna 2022 selvitetään koulutusyhteistyön käynnistäminen Viron Kaitseleitin ja Ruotsin Hemvärnetin sekä vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön Försvarsutbildarna kanssa. Nato-liittoutumisen vaikutuksia arvioidaan osana Puolustusvoimien Nato-selvitystä. Vuoden 2023 kuluessa selvitetään yhteistointamahdollisuudet Norjan kanssa.

### **Vapaaehtoisen maanpuolustuksen lainsäädännön tarkistamisen ensimmäinen vaihe**

#### **Puolustusvoimien normiohjauksen päivitys**

Lakimuutoksen 20 a §:ään sisältyy Puolustusvoimien määräyksenantovaltuus, jonka mukaan Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos antavat tarkentavia määräyksiä omien ampuma-aseidensa ja patruunoidensa käytöstä sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa. Lakimuutokseen liittyen Puolustusvoimat päivittää reservin koulutusta ja vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta säätelevät normit. Kyseisissä normeissa ohjeistetaan MPK:n SOTVA-ammuntatapahtumien suunnittelu, toteutus ja valvonta sekä ulkomailla tapahtuvan SOTVA-koulutuksen järjestelyt. Puolustusvoimat päivittää omat norminsa siten, että ne otetaan käyttöön samanaikaisesti lakiuudistuksen kanssa.

Lakimuutoksen jälkeen aiemmin Valtioneuvoston asetuksella (VNA) säädetty MPK:n ampumaohjelmisto käsketään Puolustusvoimien määräyksellä, joka noudattaa soveltuvilta osin maavoimien ampumaohjelmistoa. Puolustusvoimat päivittää MPK:n ampumaohjelmiston osana Maavoimien ampumaohjelmiston päivitystä. Ampumaohjelmiston käyttäminen MPK:n SOTVA-ammunnoissa mahdollistaa sen, että MPK:n ammunnat mahdollistavat varusmiespalveluksen aikana aloitetun ampumakoulutuksen nousujohteisen jatkamisen reservissä. Lisäksi MPK:n ampumaohjelmiston päivittämisellä Puolustusvoimien ampumaohjelmistoa vastaavaksi varmistetaan, että ammunnat ovat palvelusturvallisia sekä helpotetaan MPK:n ammuntojen valvontaa.

Pääesikunta pitää hyvänä, että MPK:n SOTVA-ammunnoista määrääminen annetaan Puolustusvoimien tehtäväksi. Näin mahdollistetaan MPK:n ammuntojen joustava kehittäminen.

#### **Aseet ja ampumatarvikkeet**

Lakimuutoksen jälkeen mahdollistetaan Puolustusvoimien aseiden ja ampumatarvikkeiden käyttö Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa muutosesityksessä mainittujen kaliiperirajoitusten mukaisesti. Puolustusvoimien aseita ja ampumatarvikkeita ei missään tilanteessa anneta MPK:n hallintaan, vaan aseet ja ampumatarvikkeet lainataan MPK:n käyttöön jokaista käyttökertaa varten erikseen.

30.5.2022

Pääesikunta pitää aseiden käytön valvonnan ja palvelusturvallisuuden näkökulmasta hyvänä, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen aseilla ja ampumatarvikkeilla toteutettavat MPK:n ammunnat suoritetaan vain näiden viranomaisten hallinnassa olevilla alueilla. Lisäksi kielto aseiden ja ampumatarvikkeiden viennistä ulkomaille on tarpeellinen.

Mahdollisen lakimuutoksen jälkeen vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta annetun lain 3 §:n mukainen Puolustusvoimien valvontavastuu toteutetaan asettamalla MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa (SOTVA) toteutettaviin ammuntoihin Puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluva valvoja, joka valvoo Puolustusvoimien aseiden ja ampumatarvikkeiden käytöstä, varastoinnista ja huolloista annettujen normien noudattamista.

Puolustusvoimien aseilla voidaan ampua vain sotavarustehyväksytyjä ampumatarvikkeita. MPK:n käyttöön tarkoitetut ampumatarvikkeet tullaan hankkimaan Puolustusvoimien koulutus- ja valmiusampumatarvike (KOVA)-hankkeen kautta, jolloin varmistetaan aseiden ja ampumatarvikkeiden yhteensopivuus. Puolustusministeriö kohdentaa MPK:n ampumatarvikkeisiin tarvittavan rahoituksen.

Ampumatarvikkeet säilytetään Puolustusvoimien jakeluvarastoissa tai muussa Puolustusvoimien tilassa, joista ne luovutetaan MPK:n käyttöön.

### **Vapaaehtoisen maanpuolustuksen lainsäädännön tarkistamisen toinen vaihe**

Lainsäädännön kehittämisen toisessa vaiheessa käsitellään muita kehitysehdotuksia. Pääesikunta pitää tärkeänä, että tässä yhteydessä laaditaan tarkastelu Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtävistä ja suhteesta Puolustusvoimiin. Tällöin tulee selvittää MPK:n koulutuksen liittäminen entistä tiiviimmäksi osaksi paikallispuolustusta samalla turvaten muut julkiset hallintotehtävät, kuten nuorten ja naisten koulutus. Lisäksi esiselvityksessä tulee tarkastella MPK:n tehtävät virka-avussa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Pääesikunta laatii oman esiselvityksen vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisestä elokuun loppuun mennessä. Puolustushallinnon kokonaisselvitys valmistuu 31.12.2022 mennessä.